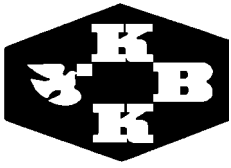

KISGRAFIKA

53. évfolyam. Megjelenik egy évben négyszer.

Kiadja a „Kisgrafika Barátok Köre Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület”.

Postacím: 1538 Budapest, Pf. 519., internetcím: www.kisgrafika.hu

Szerkesztőbizottság: dr. Arató Antal, Ürmös Péter, V. Tóth Kornélia

Felelős kiadó: Palásthy Lajos titkár; e-mail: info@kisgrafika.hu

König Róbert grafikája, 110×75

T A R T A L O M

Vasné Tóth Kornélia: Coco, az ex libris kiállítások új sztárja

Ürmös Péter: Bálványosi művészportré (Csutak Levente)

Vasné Tóth Kornélia: Arady Kálmán. Híres gyűjtők könyvjegyei az OSZK-ban

Lenkey István: Salamon Árpád grafikusművész kiállítása Debrecenben

Padné Szabó Mária: Kundermann Jenő kiállítása

Vasné Tóth Kornélia: Balajti Károly ex libris kiállítása Zilahon

Arató Antal: Szent István öröksége. Katolikus motívumok a magyar kisgrafikákon

Kőhegyi Gyula alkotásjegyzéke, II. rész

HÍREK – LAPSZEMLE – EGYESÜLETI HÍREK

2014/1

COCO, AZ EX LIBRIS KIÁLLÍTÁSOK ÚJ SZTÁRJA

Különleges ex libris adományban részesült az OSZK Plakát- és Kisnyomtatványtára és a Kisgrafika Barátok Köre archívuma 2013-ban. Olyan ex librisekben, melynek főszereplője egy papagáj, Coco. Az ex libris gyűjtők körében szokásos, hogy kedvenc háziállataikat szerepeltetik ex libriseiken. E lapok az ember-állat közti bensőséges kapcsolat dokumentálói. De ki is Coco valójában, és hogyan került kapcsolatba az ex librisekkel?

Gerhard Hartmann és neje, Brigitte neves német gyűjtők. Lindauban élnek. Főként kortárs grafikát és kéziratosokat gyűjtenek. Híresek kifinomult ízléssel összeválogatott gyűjteményükről, melyet az 1970-es évektől folyamatosan gyarapítanak.

Mi a kapcsolat Coco, a Hartmann család és az ex librisek között? Coco, a papagáj egy vele készített interjúban így vall karrierje születéséről, művészneve eredetéről.

Több mint 35 éve él egy háztartásban Hartmannékkal, szinte családtagnak számít. Okos, nagyon sokszínű egyéniség. Művésznevét Coco Chanel (1883–1971), a híres francia divattervező és divatdívá, a Chanel divatház és a Chanel №5 parfüm alapítója után kapta. Menedzsere még fiatalon fedezte fel a papagáj tehetségét, megjelenése és temperamentuma miatt figyelt fel rá. Sztárt akart csinálni belőle, ehhez a Coco nevet választotta a számára, mint olyan nevet, mely a divatvilágban Coco Chanel révén már széles körben ismert. E nevet egy új területen is híressé akarta tenni: Coco, az átváltozóművész révén. A papagáj az ötletet nagyszerűnek találta, így kezdődött minden. Fokozatosan építették fel a közös sikerüket. Mindez sok lemondással, munkával járt. (*Das exklusive Interview für die Exlibris-Gesellschaft... eine Diva Gewährt ein Interview*; Nordisk Exlibris Tidsskrift, Tidsskrift for international exlibriskunst 2011/4, Dansk Exlibris Selskab, Frederikshavn Kunstmuseum, 60–61.)

Coco Hartmannéknál találkozott először ex librisszel. Megtudta, hogy ez egy olyan grafikai lap, melyet könyvbe ragasztanak – jelölve a tulajdonost –, vagy cseretárgyként használnak. Elhatározta, hogy ő is készített magának ex librist. Ezt az ötletét sokan viccesnek találták: egy papagáj számára ex librist? Aztán mégis beleegyeztek. Coco így már több éve áll élénk levelezésben művészekkel és intézményekkel. Arra kérte a művészeket a világ minden tájáról, hogy készítsenek ex librist, mely őt magát, ill. valamely tulajdonságát ábrázolja. Az első ex librist Karl-Georg Hirsch (1938–) német fametszőtől rendelte. Őt számos német grafikus követte: Susanne Smajjic (1972–), Fritz Klier (1945–), Ulrich Köhler (1956–), Jochen Geilen (1946–), Rolf Münzner (1942–), Eva Aulmann (1972–), Madeleine Heublein (1963–), Raimund Wäschle (1956–), Claudia Berg (1976–), Sophia Pechau (1968–), Jochen Stucke

(1962–), Hubert Höft-Baumgardt (1942–), Siegfried Otto-Hüttengrund (1951–), Susanne Theumer (1975–), Hans Ticha (1940–), Heindrun Rueda (1963–), Frank Eißner (1959–), Bettina Rulf (1968–), Bettina Haller (1971–), Franziska Hardt (1987–), Lisa Koelbl-Thiele, Gintare Skroblyte, Barbara Beger, Maya Graber, Eckhard Froeschlin.

Más országbeliek is csatlakoztak a készítőkhöz: Harry Jürgens (észt, 1949–), Rupert Gredler (osztrák, 1955–), Wolfgang Seierl (osztrák, 1955–), Renate Wegenkitte (osztrák), Setsuko Ika (japán, 1941–), Wojciech Jakubowski (lengyel, 1929–).

Ironikus, vicces, kedves ábrázolások, ex librisek egyaránt születtek, a következő címekkel: Coco találkozása Coco Chanellel, Coco mint Karajan (német karmester) követője, Coco mint Lady Gaga, Coco a Vaslady, Coco mint a 21. század Hófehérkéje, Coco a könyvtárosnő, Coco az intellektüel, Coco az amazon, Coco az emancipált nő, a hiú Coco, a nőgyűlölő Coco, a bajnok Coco, Tell Vilmos üdvözli Cocot, az utazó Coco, Coco az ex libris gyűjtő stb.

2013-ra már 180 ex librise készült el, de ez a szám folyamatosan gyarapodik, nemrég egy kínai ex libris versenyre neveztek ilyen témájú ex librisszel.

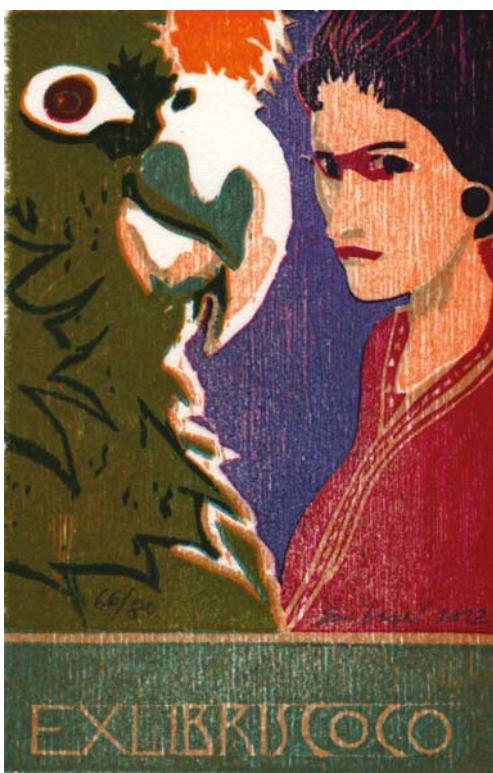
Készült egy gyerekkönyv is, mely Coco kilétével foglalkozik: „Ki vagy te valójában” címmel, Karl Rühmann szövegével, Susanne Smajjic rajzaival (Aracari, 2010).

Coco ex libriseit kezdetben nem cserére szánta, de a kérésre érkező csereküldemények révén végül elkezdett cserélni. Az évek során így jelentékeny ex libris gyűjteményre tett szert, és bekerült az aktív ex libris gyűjtők táborába. (*Wie Coco die Papageiendame, genauer wie Coco die Gelbstiramanzone zur Exlibris-Sammlerin wurde*, Tidsskrift for international exlibriskunst 2011/4, Dansk Exlibris Selskab, Frederikshavn Kunstmuseum, 54.)

És az ex librisek cseréje közben a sok ismeretség, barátság mellett egy szerelem is szövődött: Coco iránt sze-

relemre gyűlt egy mopsz kutya, Darwin. Wolfgang Wissing észak-németországi gyűjtő kíváncsiságának engedve felvette a kapcsolatot Cocóval, ill. Hartmannékkal. Ez volt a háttér egy love story, a két gyűjtő kedvenc háziállata közötti szerelem megszületésének. Wolfgang Wissing kutyája, Darwin szerelmes levelekben fejezte ki érzéseit Coco, az imádott hölgy irányában. És hogyan reagált a lady? Imponált neki a mopsz fiatalos temperamentuma, és megérintette leveleinek elégius attitűdje. Ám mindhiába, a két állatot 626 km távolság választja el egymástól, szerelmük így beteljesületlen marad. Ex libriseik találkozása viszont megvalósulhat számos kiállításon, gyűjteményben. (*Die wahren Abenteuer des Exlibris sammeln*, In. Österreichische Nationalbibliothek, Nr. 4., November 2011, 11.)

A Cocós ex librisekből Európában több helyen rendeztek kiállítást, zömében Németország területén, ill. Dániában, pl. Städtische Wessenberg-Galerie (Konstanz, 2010), a Német Ex libris Társaság (DEG) évfordulója keretében (Herdecke,

Frank Eissner (német) grafikája (2012), 130×85

2011), Stadtbibliotheken (2011, Möchengladbach), Kunstmuseum (2011, Frederikshavn, Dánia), Stadtbibliotheken (2012, Reutlingen), Sparkasse Bodensee (2012, Tettngang), Städtische Bibliotheken (2013, Singen).

A Coco nevére készült ex librisek jelenleg a világ számos múzeumában, intézményében megtalálhatók, ezek: Bayerisches Staatsbibliothek (München), Deutsche Nationalbibliothek (Frankfurt), Klingspor Museum (Offenbach), Kunstbibliothek (Berlin), Kunstmuseum (Frederikshavn, Dánia), Gottfried Wilhelm Leibniz Bibliothek (Hannover), Museum Schloss Burgk (Burgk/Saale), Österreichische Nationalbibliothek (Wien), Gutenberg Museum (Mainz), Zentralbibliothek (Zürich), Zoo Leipzig (Leipzig), Náprstkovo Muzeum (Prága). Ez a szám pedig fokozatosan növekszik, gondolhatunk itt az Országos Széchényi Könyvtár Plakát- és Kisnyomtatványa és a Kisgrafika Barátok Köre archívuma számára 2013-ban nyújtott ajándékozásra. Ezzel Coco rajongói köre tovább bővül, Magyarország irányában is.

Vasné Tóth Kornélia

BÁLVÁNYOSI MŰVÉSZPOTRÉ

Lassan tíz éve, hogy a nyaranként megrendezett INCITATO Művész Tábor a kézdivásárhelyi Fortyogó-fürdőnél felköltözött Bálványos-fürdőre. Itt beszélgettem Csutak Levente brassói grafikusművésszel.

– *Hol és hogyan választottad a grafikát a művészi önkifejezés eszközeként?*

A marosvásárhelyi képzőművészeti középiskolából tehetség-kutató tanár érkezett szülővárosomba, Kovásznára 1954-ben, ahol a 7. osztályban figyelt fel rajzaimra Ince István festőművész. A sikeres felvételi után 4 éven át minden alapszaktól egyformán jól felkészítettek a főiskolára. A kolozsvári

Csutak Levente grafikája, 100×70

Ion Andreescu Képzőművészeti intézetbe való felvételi vizsga előtt fogalmazódott meg a szándék, hogy a grafika szakra menjek, ugyanis a 11. osztályból nyolcan felvételiztünk és egymás között osztálytársakként testvériesen elosztottuk a szakokat, hogy kevésbé veszélyeztessük egymás sikerét a bejutásnál.

1958-ban valamennyien főiskolások lettünk Kolozsváron, vásárhelyi tanáraink sikerére és örömeire is. Így váltam inkább grafikussá, mint festővé. Összetartó csapatunk két grafikusjelöltje közül jómagam a reklámgrafikát választottam a hatéves egyetemi továbbképzés céljából. Államvizsga-tételem öt témájú plakátsorozatból és könyvillusztrációkból állt össze.

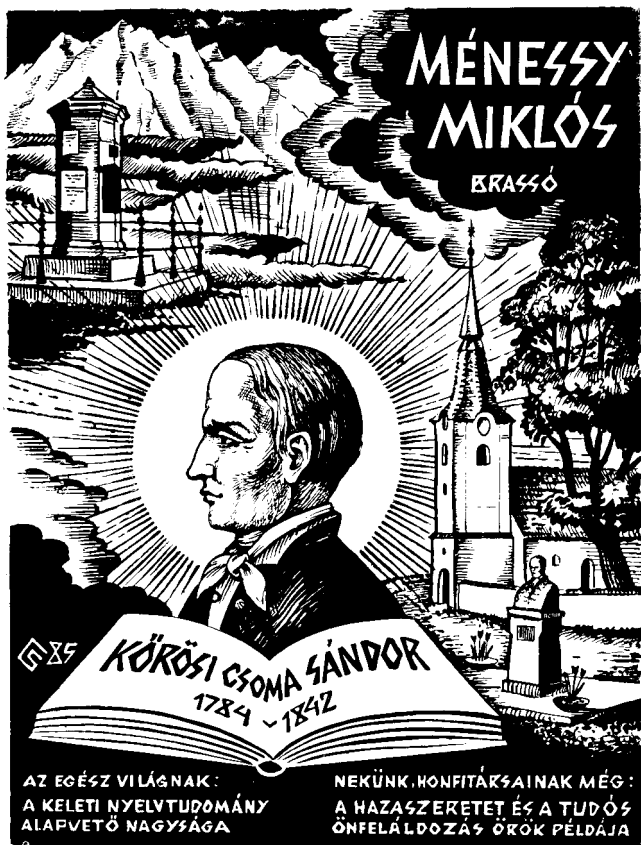
– *A grafika mely területeit műveled?*

A kolozsvári főiskolán sokoldalú képzésben volt részem. A grafikai alpműveleteket Andrassy Zoltán tanszékvezető professzortól, a rajztudást Kádár Tibor mestertől „örököltem”, a grafikai kifejezőeszközök és technikák sokféleségét (famszet, akvatinta, rézkarc, könyvnyomtatás stb.) Feszt Lászlótól sajátítottam el. A plakátszerkesztés, könyvnyomtatás stb. Andrassy fennhatósága alá tartozott. A pedagógia is kötelező volt, úgyhogy 1968-ban rajztanári és reklámgrafikus szakoklevéllel léptem ki az életbe. Négy éven át rajztanárként kerestem a kenyerem Nagyszebenben, majd az „Új Idő” című újságnál, illetve a Brassói Lapoknál, mint grafikai szerkesztő nyílt lehetőség, hogy reklámgrafikusként érvényesüljek. A nyomdával való közvetlen kapcsolatom révén a sokszorosító grafikaának különböző iparosított módszereit is kihasználhattam (cinkográfia, savmaratás, fototechnikai eljárások).

Brassó számomra új lehetőségeket biztosított és a szerkesztőség hathatósan támogatta a képzőművészeti tevékenységemben (műteremhez jutásban, kiállítások szervezésében, a Brassói Lapok Galéria beindításában és működtetésében).

– *Mit gondolsz a hagyományos táblakép-grafika és a kisgrafika viszonyáról?*

Mindig a monumentalitás kifejezésére törekedtem, egy sajátos, kissé szurreális, makrovilág felé kalandozott képzeletem, no meg a szobrászi térbeliség is vonzott. A műalkotás kis

Csutak Levente grafikája (1985), 110×83

mérete nem elégítette ki a térbeliség felé irányuló igényeimet, ezért azután eltávolodtam a sokszorosító kisgrafikai eljárásoktól és a velejáró műgondos türelmet igénylő aprólékosságtól. Dacára annak a ténynek is, hogy a nyomdász barátaim ebben segítségemre siettek (cinklemezek, savak, levonatok, papírok). Plakátok készítésére nem volt elegendő megrendelés, úgyhogy a kiállításokra szánt nagyméretű (70×100-as) tusrajzokra, tempera, akril és akvarell technikák alkalmazására összpontosítottam. A közönség előtt is hatásosabban érvényesültek ezek a fehér-fekete és újabban egyre színesebb grafikák. Nagy hangsúlyt fektetek a tartalmi-gondolati tényezőkre, az ötletes kompozíciós megoldásokra. Kisgrafikát és ex librist alkalomszerűen készítek, vagy megrendelésre (névre szóló ajándéknak, vagy valamilyen emlékezetes eseményre). Ezek elkészítésében néha érvényesül a megrendelő igénye, a vele kötött „szerződés” kompromisszuma is, amelyet a sajtógrafikák célzatos komponálása közben (a rendszerváltozásig) évtizedeken át megszoktam.

– Hogyan ágyazódik be a sajtógrafika ebbe a rendszerbe?

A sajtógrafikát én rajzolt publicisztikának is nevezem. Mivel életem és munkásságom nagy részét az írott sajtó (BL szerkesztőségében) töltöttem, és a sajátos plasztikai műfaj (a karikatúra is) döntő jelentőségű volt számomra a sajtófotó mellett, amelyet alkalmakként én is műveltem a hetilap fotóriportereként. Készültek illusztratív riportrajzok és fényképriportok is. Az úgynevezett „elsőoldalas” rajzaim és kisgrafikáim célirányos, politikai és gazdasági jellegükben komolyan vett alkotások voltak.

Riportfotóim is valamilyen fontos eseményt, emberi teljesítményt megörökítő igényesebb fényképek voltak. A rajzokban igyekeztem érvényesíteni a szintetizáló és elvonatkoztató szándékaimat is, ami nem volt mindig elfogadható a magasabb szintű propaganda-ellenőrzés (cenzúra) számára. Előfordult néha részemről valamilyen fondorlatosság is rajz közben, főleg az előző rendszerben, hogy „sorok közé rejtett mondanivalót” közöljek „rajzolvasóinknak”. Ez az említett grafikai hozzáállásom részben ma is észlelhető a kiállításokra szánt alkotásaimban. A publicisztikai és illusztratív jelleg, valamint a múlt kísértése továbbra is érvényesül, ahogy mások is látják.

– Az illusztratív műfajoknak hol és meddig tart a létjogosultságuk?

Sokszor megtörtént, hogy a nagyméretű grafikáim alapötleteit az ex libris témáim adták, mintegy előtanulmányként szolgálták a „nagy mű” kivitelezéséhez. Könyvillusztrációkból is nőttek ki, sarjadtak monumentális igényt érvényesítő munkák, mélyebb lélegzetű kompozíciók. A vázlatos spontaneitás, az improvizáció nem jellemző rám. Minden feladat megfontolásra és tömör kompozícióra serkentett még az illusztratív műfajok esetében is. Az illusztrálandó irodalmi művet a magam módján próbálom formailag és filozófiai értelemezni. Az öt-

leteken alapuló formai szintézisekre és stilizálásra törekvésem valószínűleg a reklámgrafikus felkészültségemből adódik. Számomra az illusztratív műfajoknak mindig megmaradnak a létjogosultságaik. Ha akarnék, sem tudnék megszabadulni tőlük, ezért időnként vissza-visszatérek a kisgrafikához és az ex librishez is a kikapcsolódás és a „visszakapcsolás” céljából.

– Hány ex librist készítettél és kinek? Fűződik-e különleges történet valamelyikhez?

Lelkes és szenvedélyes ex librist gyűjtőknek és közvetítőknek köszönhetem az e fajta kisgrafika iránti érdeklődésemet. Az exlibris-megrendelők nélkül ritkán nyúltam volna ehhez a műfajhoz. Nem is számoltam össze, eddig hány ex librist készítettem, de számuk megközelíti a százat. Egy részüket katalógusokban is nyilvántartják. Rendszerint száz példányt nyomtatok a megrendelőknek belőlük, de a lemezek maradnak a tulajdonomban. Romániában, és különösen Erdélyben a

70-es, 80-as években szinte divatszzerűen felkapott műfaj volt az ajándékba rendelt ex libris, a gyűjtők versengve üztek kultuszt belőle. Külön kiállításokat rendeztek és katalógusokat nyomtattak. Többnyire orvosok, mérnökök, tanárok, irodalmárok érdeklődtek iránta, sőt előjáró politikusok is felfedezték a jelentőségét és a személyi vonatkozások értelmét. Az ex libris tematikáját többnyire az igénylők határozzák meg, de sokszor elfogadtak az érdeklődési körhöz kapcsolódó ötletajánlatokat is. Egy jelentős évforduló, esemény, ünnepnap, születésnap is jó alkalom volt az ex libris készítéséhez. Hivatalos politikai és kulturális esemény alkalmával is készítettem emléklapokat, jelképes kisgrafikákat, melyek valamilyen szöveget és idézeteket is tartalmaztak. Mindig az alkalom szülte a kisgrafikai ötleteket és alkotásokat, ugyanakkor alkalom adódott különböző értelmes egyéniségekkel való megismerkedésre, ugyanis aki ex librist rendel, az rossz (buta) ember nem lehet! (Fösvény sem!) Ami az ex librisek tema-

Csutak Levente grafikája (1975), 115×70

tikájával és a megrendelőkkel kapcsolatos történeteket illeti, nem emlékszem olyan rendkívül szellemes vagy érdekes történetre. Persze hangoztak el anekdoták a műgyűjtők részéről, de szószaporítás helyett inkább néhány nevet említenék. Ők, mint fontos terjesztők és ex librist népszerűsítők ezt megérdemlik: Tóthpál István (budavári fegyvergyűjtő), Dr. Virágh Zoltán, Albert Sándor (hajdani főszerkesztő), Gábor Dénes, Dr. Demeter Jenő, Dr. Emil I. Bologa, Dobolyi István (tanár), Szölgvény Pál, Dr. Lustig István, Hosszú Béla stb.

– A közeljövő tervei, céljai?

Az utolsó kérdésed tömör és reális, mert 73 év után egyre rövidül a „távoljövő”. Maradok a közeljövő szomszédságában: továbbra is elsősorban a műtermi és kiállításokra szánt „monumentális” grafikák készítése foglalkoztat. Sok vázlatokban lejegyzett ötletem várja kivitelezését. A gyorsuló időt kellene utolérnem ezzel a szándékkal. Kisgrafikával, ex librisrel kapcsolatos terveim nincsenek, mert amint már említettem,

ezek a megrendelők jelentkezésétől függenek. Egyelőre nincs igény rá. Talán feledésbe merül ez a „társas” műfaj. A korunkra jellemző (számítógépes) elidegenedésnek ez az egyik jele. A kultúra számítógépes, digitális útvesztőbe, feneketlen óceánba terelődik, hiszen az írott sajtó, a könyvek tartalma a számítógépek memóriáiban fog nemsokára kikötni. (A köteteket oda „kötik be”, de remélem, hogy a kódexek megmaradnak. Az ex librist is közvetlenül a számítógépbe rajzoljuk be programok segítségével. A „letöltött” könyvekbe már nem ragasztjuk bele a mini remekműveinket. Az új helyzet fölöttébb érdekes jövővel kecsegtet. A betáplált, kodifikált „kódexek” az újszülötteknek még szerezhetnek bibliofil örömet. Akinek ma már van gépi lehetősége, és igényli, maga is készíthet ex libriseket, grafikákat a mindent tudó, mindenre képes elektronikus rajzolóprogramjával. Nem biztos ellenben, hogy érdemes mindenkinek megcsodálni ezeket a fantomműveket. A 70-es, 80-as években számtalan ex libris kiállítást rendeztünk Romániaszerte. Magyarországon is vettünk részt hasonló tárlatokon. A Brassói Lapok Galériában (ma már nem létezik) többször is nyitottunk ex libris seregszemlét, úgyszintén irodalmi körök keretében is. (Brassóban még létezik ex libris múzeumi részleg.) Rég nem hallottam ilyen jellegű rendezvényről széles e hazában. Szülővárosomban, Kovásznán volt gyűjteményes kiállításom októberben, a 2013-as városnapok rendezvénysorozata alatt. Többek között ex libriseket is állítottam ki a nevezetesebbek közül. Ezek többnyire vonalas klisék (P1) kézi levonatai az ex libris fénykorából, a 80-as évek elejéről.

Életrajzi adatok

1940. október 13-án születtem Kovásznán. (A magyar honvéd hadsereg bevonulása után első újszülöttje voltam a fürdővárosunknak.) Az elemi iskolát helyben végeztem, majd a marosvásárhelyi Képzőművészeti Középiskolában érettségiztem 1958-ban. A kolozsvári Ion Andreescu Képzőművészeti Intézet reklámgrafikai szakát 1964-ben végeztem el, és rajztanári oklevelet is kaptam. 1964 és 1968 között rajztanárként tevékenykedtem Nagyszebenben. Itt nősültem, feleségem Hoffmann Éva, gyergyószentmiklósi születésű ének-zene tanár, aki három gyermekünk édesanyja. Levente, Zoltán és Lilla mindhárman családosok, és három unokám is van. Képzőművészeti szerepléseim alapján már 1968-ban felvettek a Romániai Képzőművészek Szövetségébe (U. A. P.). Ugyancsak '68-ban a brassói Új Idő hetilaphoz szerződtem grafikai szerkesztőnek az újság átszervezésének és az egykori híres Brassói Lapok újraindításának szándékával. (Az új főszerkesztő Albert Sándor fiatal, tehetséges újságírókat is toborzott. Az új sajtótermékek beindítása a területi-adminisztratív átszervezésekkel függött össze, melynek jómagam is boldog „áldozata” lettem. E kedvelt munkahelyemről mentem azután nyugdíjba 2001-ben. A szerkesztőségben aktívan eltöltött évtizedek alatt, az alkotói légkörnek köszönhetően a

művészeti tevékenységem kiteljesítéséhez is kaptam támogatást: lakást, műtermet, kiállítási lehetőséget és továbbképzést biztosítottak a felsőbb szervek. A lapnál sokoldalú tevékenységre nyílt lehetőség: grafikai képszerkesztés, laptördelés és nyomdai munkák irányítása mellett fotóriporteri munkát is vállaltam, publicisztikai grafikákat és reklámokat készítettem, képzőművészeti krónikákat és esztétikai-nevelő valamint művészettörténeti cikkeket írtam, végül rám bízta a művelődési rovat szerkesztését is. Megszerveztem a Brassói Lapok Galériáját 1978-ban, melynek betiltásáig több mint 150 meghívott művésznek biztosítottunk bemutatkozási lehetőséget.

Mint képzőművész, az országos szövetségünk brassói fiókjának vezetőségi tagjaként vettem ki részem a művelődési közéletből. Azután alapító tagja lettem a Magyarok Világszövetsége védnöksége alatt létesített Magyar Képzőművészek és Iparművészek Társaságának (1993), valamint az 1994-ben

Kolozsváron újjáalakult Barabás Miklós Céhnek. 2005-ben a csíkszeredai Pallas Akadémia Könyvkiadó gondozásában, a Műterem sorozatban megjelent Csutak Levente Monográfia, mely képzőművészeti tevékenységem szintézise Banner Zoltán művészettörténész tollából. Munkáim megtalálhatók képtárakban (Brassó, Kovászna, Székelyudvarhely, Gyergyószárhegy, Tulcea, Nagyszeben, London stb.), magángyűjteményekben (Dorstummel, Stockholm, Vancouver, Plovdiv, Budapest, Győr, Bukarest, Csíkszereda, Kézdivásárhely, Gyergyószentmiklós, Kovászna, Sepsiszentgyörgy, Tel Aviv, Isztambul).

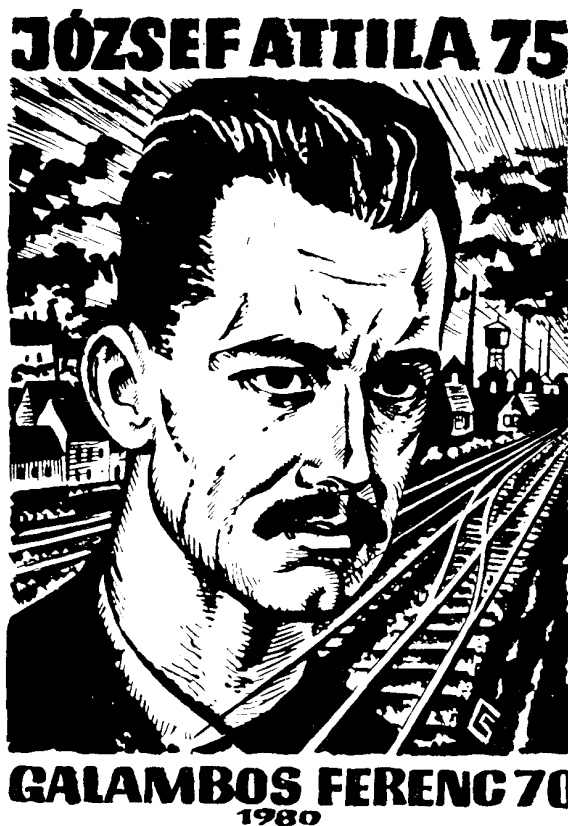
KIÁLLÍTÁSOK: 1968-2013 (Nagyszeben – Kovászna) 1964 óta részt vettem a Szebeni és Brassó tartományi, majd megyei seregszemlék zömén, valamint az ünnepköszöntő, évfordulók tiszteletére rendezett csoportos és a bukaresti országos grafikai megmérettetéseken.

EGYÉNI TÁRLATOK: A 27 kiállításom közül a legfontosabbak: 1968 Brukenthal Múzeum; 1971 Brassó; 1973 Bukarest; 1971 Korunk Galéria, Kolozsvár; 1981 Sepsiszentgyörgy; 1985 Brassói Lapok Galéria; 1986, 2006 Kézdivásárhely; 1988 Nagyvárad; 1980, 1999, 2001, 2003, 2005 Brassó; 2003, 2007 Gyergyószentmiklós; 2013 Kovászna.

KÜLFÖLDI SZEREPLÉSEK: 1973 Wroclav, 1975-76 Barcelona, 1977 Plovdiv, 1986 Keszthely (Ex libris), 1991 Tours, 1993 Tallin, Stockholm, 1994 Székesfehérvár, Miskolc, 1996 Győr, Kaposvár, Budapest (Magyarok Világszövetsége), 1997 Dortmund, 2002 Stockholm.

ALKOTÓTÁBOROK: 1986 Tulcea, 1992 Homoródszentmárton, 1993-2004 Szárhegy, 1997-98 Nagyszalonta, 2000-2013 Incitato Nemzetközi Alkotótábor, Bálványos, 2002 Nagyszeben, 2005-2007 Rocsinad, 2008-2010-2012 Mezőbánd.

Ürmös Péter

Csutak Levente grafikája, P1 (1980), 110×80

HÍRES GYŰJTŐK KÖNYVJEGYEI AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁRBAN

ARADY KÁLMÁN

Az idei évben sorozatot indítunk az Országos Széchényi Könyvtár Plakát- és Kisnyomtatványtára ex libris anyaga bemutatására, neves, az adott évben évfordulós ex libris gyűjtők portréjának felvázolásával. Idei első számunkban Arady Kálmánra emlékezünk.

Ötven éve hunyt el Arady Kálmán (1893–1964) orvos, művészettörténész¹, a régi magyar ex librisek tudós szakértője. Szentendréről származott, Budapesten telepedett le. Az I. világháborúban a harctéren szolgált. Orvosi témájú írásai számos hazai és külföldi szaklapban megjelentek (Orvosi Hetilap, Zeitschrift für klinische Medizin) stb.²

Külföldi utazásai mélyítették el a művészetek, főként a grafika iránti érdeklődését. A Magyar Exlibris Gyűjtők és Grafikabarátok Egyesületének (MEGE) egyik megalapítója 1932-ben. A MEGE 1932. decemberi alakuló ülése megválasztotta Lyka Károly elnök mellé ügyvezető alelnöknek, mely tisztségét megtartotta az egyesület 1947. márciusi feloszlásáig. A MEGE folyóiratának, a Kisgrafikának a megindítása is az ő nevéhez fűződik. Pinterits Tibor mellett az 1937–1944-ig fennálló lapnak szerkesztője volt. A szerkesztésen túl maga is sokat írt a lapba, gyakran Barna Barnabás álnéven³. Összeállította Radványi-Román Károly kisgrafikai alkotásjegyzékét, mely a MEGE kiadásában a Kisgrafika különszámaként látott napvilágot 1937-ben, Radványi 171 alkotása (ex librisek, alkalmi grafikák) időrendi felsorolásával⁴. Emellett a Magyar Könyvszemlében, a Művészettörténeti Értesítőben jelentek meg írásai a témában. Disszertációját is a régi ex librisekből írta, címe: „Ex libriseink a mohácsi vésztől 1900-ig” (Bp. Pázmány Péter Tudományegyetem, 1948). Ennek kéziratát az OSZK Kézirattára megvásárolta.⁵

Arady Kálmán 1935-ben vált aktív ex libris gyűjtővé. A magyar gyűjtők közül Lustig István, Réthy István mellett Arady rendelkezett a legtöbb saját lappal, kb. 140 ex libriszel (ezek készítői közt ott találjuk Bajor Agost, Drahos István, Fery Antal, Menyhárt József, Radványi-Román Károly, Révész Kornél, Stettner Béla, Vadász Endre stb. nevét). Teljes ex libris gyűjteménye kb. 40 ezer darabot tett ki. Ebben hazánk mellett Svájc, Olaszország, Csehszlovákia, Észak-Amerika, Ausztrália alkotói szerepeltek jelentős számban⁶.

Néhai Arady Kálmán régi magyar ex libris gyűjteményét 1969-ben szerezte meg az Országos Széchényi Könyvtár Régi és Ritka Nyomtatványok Tára, ezzel megalapozva régi magyar ex libris állományának alapját (323 eredeti könyvjegy és 164 fotómásolat)⁷.

Az Arady nevére készítettett, modern könyvjegyek közül az Országos Széchényi Könyvtár Plakát- és Kisnyomtatványtára anyagában számos, főleg az orvosi hivatásra és a halálra utaló, ill. a történelmi Magyarországot ábrázoló, irredenta ex librise szerepel. A grafikusok: Balázssffy Rezső, Földes Imre, Gáborjáni Szabó Kálmán, Haranghy Jenő, Menyhárt József, Nagy Árpád, Nagy Árpád Dániel, Petry Béla, Radványi-Román Károly, Sassy Attila, Vadász Endre, Adolf Kunst stb. (Exl.A/167–208). Az ex librisek bizonyos darabjai feliratukban is utalnak a gyűjtő által kedvelt könyvtípusokra, gyűjtőkörökre: ex libris medicinis, ex libris irredent, erdélyi könyvei, ex bibliotheca italiana stb.

Személyében egy tudós művészettörténészre emlékezünk.

Vasné Tóth Kornélia

Radványi Román Károly linómetszete, X3, Op. 71 (1933), 150×116

König Róbert linómetszete, X3, 100×80

- 1 Az 1940-es években elvégezte a művészettörténet szakot is. – GALAMBOS Ferenc: *Dr. Arady Kálmán*, Kisgrafika Értesítő, 1965. április, 156.
- 2 GALAMBOS Ferenc: *Dr. Arady Kálmán*, Kisgrafika Értesítő, 1965. április, 154.
- 3 GALAMBOS Ferenc: *MEGE*, Kisgrafika Értesítő, 1970. április, 642.
- 4 *Radványi-Román könyvjegyeinek és alkalmi grafikai lapjainak időrendi felsorolása*, összeáll. ARADY Kálmán, Budapest, 1937.
- 5 *Hírek*, Kisgrafika Értesítő, 1969. december, 618.
- 6 GALAMBOS Ferenc: *Dr. Arady Kálmán*, Kisgrafika Értesítő, 1965. április, 157.
- 7 *Az Országos Széchényi Könyvtár 1968–1969. évi működése*, In: *OSZK évkönyv 1968–1969-ben*, Bp. 1969., 11. és *Hírek*, Kisgrafika Értesítő, 1969. augusztus, 590.

SALAMON ÁRPÁD GRAFIKUSMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA DEBRECENBEN

A Kossuth Lajos Tudományegyetem Baráti Köre rendezésében a VII. Új Esztendei Grafikai Kiállítás megnyitóját Salamon Árpád szlovéniai művész jelenlétében tartották január 6-án az egyetem Élettudományi Galériájában. A kiállítást H. Csongrády Márta Holló-díjas fotó- és képzőművész nyitotta meg, közreműködött az egyetemi Corelli Trió.

Salamon Árpád neve és munkája nem ismeretlen a Debreceni Egyetem Élettudományi Galériájában. A Debreceni Egyetem alapításának centenáriumi megemlékezését – 2012-ben – az Élettudományi Galéria kisgrafikai kiállítása nyitotta meg. A kiállítás megnyitóján díjazták a legjobb alkotásokat, így Salamon Árpádét is. H. Csongrády Márta megnyitójában elhangzott: „A vizuális művészetek egyik legfontosabb ága a grafika. A grafika értéke a műalkotás eredetisége, magába foglalja a művész kreativitásának folyamatát a tervezéstől a kivitelezésig. Salamon Árpád grafikai szabad grafikák, saját művészi törekvéseit valósítja meg, saját gondolatait önti formába ugyanúgy, mintha festményt vagy szobrot készítené. A grafikai technikákat tekintve, majdnem mindegyik technikával dolgozik, de legjobban a linó- és fametszeteket, pusztatűt, rézkarcot szereti. Témáit az elé táruló látványokból meríti. Leegyszerűsített formákkal dolgozik: munkáira, festészetére általában jellemző a négyzetes kompozíció, amelyet az ex libriseken is használ. Az, hogy Salamon Árpád művészetében felforgatja a világ hagyományos ábrázolását, nem szokatlan dolog, próbáljuk elfogadni és megérteni. Látnunk kell lelkét, melyet alkotásával elénk tár. Tudja, hogy művének kifejezője a forma, amely eszmei értékkel rendelkezik. Tudja, hogy a formának mennyire lényege az anyag, és mennyire kapcsolódik hozzá az érzékek gyöngyöire. Nem csupán elvont gondolatokat fogalmaz meg képein. Mivel szemmel láthatók, és értelmileg is megragadhatók, olyan közelítést kívánnak, mely megfelel az alkotó lényének. Nagyszerű műalkotásaival az embert olyan képekkel ajándékozza meg, melyek túlmutatnak határain. Művei által kifejezett gondolatai üzenetek és stílusok. A kompozíciót tekintve szerves egész; egyszerre anyag, szerkezet és mozgás; sajátos nyelv; egyszerre közlés, érzelem és stílus.

Salamon Árpád képeinek ritmusa segítségével, amely a szabályosság és szabálytalanságban, a hangsúlyok váltakozásában, a gyorsulásban és lassulásban nyilvánul meg, kapcsol be bennünket saját művészi áramkörébe. Képeinek szemlélése közben ez által lesz a kapcsolat valóságos eleven összetartozással, s e beteljesülés öröme újra és újra átéljük.”

Salamon Árpád erre a kiállításra 181 db kisgrafikai lapot, főként ex libriseket hozott.

A kiállítás megnyitójának egyediségét, rangját az is ünnepelesebbé tette, hogy Salamon Árpád művész úr erre az alkalomra két linómetszetet is készített, amit a megjelenteknek újévi ajándékként adhattunk át. A KLTE Baráti Kör 20 éves fennállását köszönti, a hortobágyi szűr mintát megelevenítő itt bemutatott grafikai lap.

Lenkey Béla

A Kisgrafika Barátok Köre Egyesület
internetes honlapja:
www.kisgrafika.hu

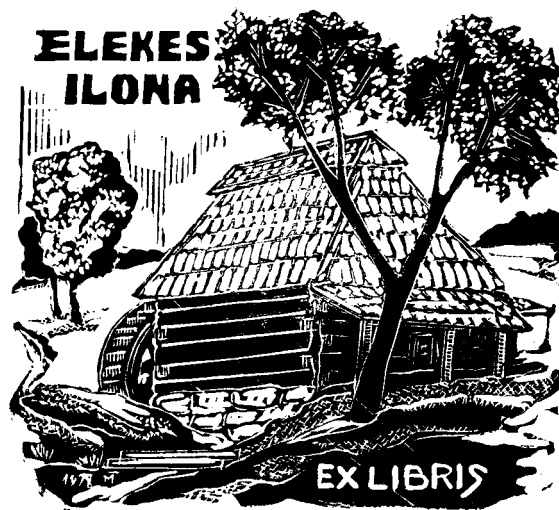
KUNDERMANN JENŐ KIÁLLÍTÁSA

2014. január 17-én Ajkán, a Városi Múzeumban nyílt Kundermann Jenő kiállítása. A Kisgrafika Barátok Körének tagja nagyon sokoldalú gyűjteménnyel rendelkezik. Most 38 tablóra válogatott kisgrafikai közül.

Fő helyen szülőfaluja, az akkor még önálló település, Tósokberénd állt. Ugyanilyen fontos számára a család, felesége és gyermekei egyrészt témái, másrészt támogatói a grafikáknak. Kedves művészeinek külön tablókat szentelt. A „klasszikusok” mellett bemutatta a fiatal művész, Rába Judit munkáit is, aki Baranyai Ferencel együtt rendezte a kiállítást.

Megható volt a megnyitó, amikor Kundermann Livia óvodás csoportja kedves jelenettel és tánccal köszöntötte a gyűjtőt. A kiállítótermet zsúfolásig megtöltő közönség nagy tapsal jutalmazta őket.

Kundermann Jenő elmondta, hogy a család, a szeretet és a köszönet az a három fogalom, ami a legfontosabb számára, mert mindegyik adható és kapható, így teljes az élete.

Moskál Tibor fametszete, X2 (1978), 66×73

A megnyitót Padné Szabó Mária tartotta:

Kedves vendégeink!

A Nagy László Városi Könyvtár és Szabadidő Központ Múzeumának kiállítóhelyén ma valami rendkívüli esemény részesei vagyunk. Nem egy hagyományos kiállítást tekinthetünk meg, nem egy festő, szobrász vagy fotóművész áll itt közöttünk, hanem egy egész család. Gyűjtők, Kundermann Jenő úr az, aki kiválasztotta, megrendelte, megszerezte a műalkotásokat, a felesége és a lányai pedig támogatták ebben. Sokoldalú gyűjteményükből most néhány könyvet, mappát és sok érdekes ex librist választottak ki, hogy a kisgrafikák kedvelőinek bemutatkozzanak. Az ex libris könyvjegy. Eredetileg arra való, hogy az értékes könyvekbe olyan névjegyget ragasszanak, amelyekkel elismert művészek képpé formálják a szerző, a gyűjtő és a grafikus gondolatait. Ez hosszadalmas közös munka. Kundermann Jenő 150 művésszel levelezett megrendeléseik kapcsán, ebből kb. 130 ex libris született. Kedves grafikusai között van Bagarus Zoltán, Baranyai Ferenc, Bedő Sándor, Feri Antal, Kazinczy Gábor, Kékesi László, König Róbert, László Anna, Müller Árpád, Nagy László Lázár, Ürmös Péter, Vén Zoltán, akiknek egy-egy tablót szentelt.

Akinek vannak kedves grafikusai, természetesen lesznek kedves témái is. Ilyen a Somló és Badacsony, a kettővel pedig együtt jár a szőlő és a bor. Erről jutott eszembe a következő pár sor:

„A szőlőszem kicsiny gyümölcs,
Egy nyár kell hozzá mégis, hogy megérjék.
A föld is egy gyümölcs, egy nagy gyümölcs,
S ha a kis szőlőszemnek egy nyár
Kell, hány nem kell e nagy gyümölcsnek,
Amíg megéri? Ez belékerül
Évezredek vagy tán évmiljomokba,
De bizonyára meg fog érni egykor,
És azután az emberek belőle
Világvéégig lakomázni fognak.
A szőlő a napsugaraktól érik;
Míg édes lett, hány napsugár
Lehelte rája élte melegét,
Hány százezer, hány miljom napsugár?...
A földet is sugárok érlelik, de
Ezek nem nap sugarai, hanem
Az embereknek lelkei.
Minden nagy lélek egy ilyen sugár, de
Csak a nagy lélek ritkán terem;
Hogyan kívánhatnók tehát, hogy
A föld hamar megérjék?...
Érzem, hogy én is egy sugár vagyok,
Amely segíti a földet megérni.”

Kedves látogatók!

(Azt gondolom, minden egyes emberben van legalább egy halovány sugár, amely segíti a Földet megérni. De szerencsére vannak társaink, akik több sugárral járulnak hozzá ehhez az érési folyamathoz. Közöttük van Kundermann Jenő is.)

Petőfi Sándor Az apostol című munkájából azért választottam a szőlőszem hasonlatot, mert kiállítónk ezer szállal kötődik hozzá.

Legkedvesebb verse a Szeptember végén, külön tablót szentelt ennek a témának. A hitvesi költészet csodálatos darabjai kapcsán hangsúlyozni kell, hogy mekkora szerepe van a feleségnek, aki éppen 50 éve támogatja férjét abban, ami igazi örömet jelent a családnak. Megkeresni és megszerezni azokat a tárgyakat, amelyek szebbé teszik a dolgozó hétköznapokat. Ezért készültek grafikák felesége tiszteletére, lánya esküvőjére, unokái születésére. Kundermann Jenő életében mindenek fölött áll a család. Nagyszüleitől örökölte a kereskedő szakma szeretetét, a bontószéktől a petróleumos hordóig gyűjteménye első darabjait, de azt is, hogy a gyereket szabad kényeztetni, ha cserében valamit követelünk is tőle.

Szüleitől lehetőségeket kapott. Pannonhalmi diák lehetett. További tanulásához a szőlőből származó pénz adta a fedezetet. Ez a magyarázata, hogy kedves témái között van.

A sport szeretete is a szülői házból való. Nem véletlen, hogy egyik lánya testnevelő tanár, a másik óvónő lett. Mindkettőhöz jól jön az a sokszínűség, kreativitás, amit otthon tapasztaltak.

A sok tabló anyagából még egy témát emelek ki, ez az utazás. Fényképezőgéppel országot-világot látni önmagában öröm. Velencében sétálni, Rómában II. János Pál pápát látni életre szóló élmény. Új embereket, szokásokat, ételeket, italokat megismerni, fél csoda. Tartós művészi kapcsolatokat kiépíteni, az USA-tól Japánig grafikákat beszerezni: ez már közel van ahhoz, amit egy ember elképzelt magának.

Kedves barátaink!

Nézzék végig ezt a szívvel-lélekkel összegyűjtött és kiállított anyagot. Tudom, hogy mindannyian többek leszünk tőle. Azt gondolom, gazdag ember az, aki érzi, hogy minden naptól

kapott valami hasznosat vagy szépet, tudott örülni egy apróságnak is, és egy napsugár volt, ami hozzájárult a Föld nevű gyümölcs megérleléséhez.

Padné Szabó Mária

BALAJTI KÁROLY EX LIBRIS KIÁLLÍTÁSA ZILAHON

2013. szeptember 23-án nyílt Balajti Károly (1948–) kisgrafika és ex libris kiállítása a zilahi Ioan Sima Képtárban, a XVII. Zilahi Szüreti Napok keretében. Ezúttal a sokoldalú – festő, grafikus, tervezőépítész – Balajti Károly grafikai munkásságába nyerhettünk betekintést.

Balajti Károly számítógépes grafikája, CGD (2011), 100×75

A nagyváradi születésű művész műépítészeti szakon diplomázott. 1969 óta dolgozik Zilahon, kezdetben házterveket készített. 1973-ban nyílt meg első kiállítása a Megyei Tervező Intézetnél. 1974–1977 között elvégezte a zilahi Népművészeti Iskola festészeti szakát. 1977–1987 között a Szilágy megyei Amatőr Művészek Társaságának alapító tagja, majd elnöke lett. A Nagyváradon 1995-ben megalakult Ex Libris Társaság alapító tagja. A társaság később megalakuló zilahi fiáléjában is fontos szerepet tölt be. Az ex libris társaság tagjaként ma is a legrangosabb nemzetközi kisgrafikai biennálékon, főleg exlibris fórumokon szerepel munkáival. Egyéni és csoportos kiállításokon vett részt Nagyváradon, Bákóban, Brailán, Aradon, Florestiben stb. 1999-ben részt vett Az új évezred embere elnevezésű nemzetközi tárlaton Olaszországban, 2000-ben a Millennium of Boston–2000 tárlaton, Novi Beogradon és az olaszországi Pescarában. 2001-ben került megrendezésre az első egyéni ex libris tárlata a zilahi Történelmi Művészeti Múzeumban.

Kedvelt műfaja a grafika, ezen belül is a kisgrafikai műfajok, főleg az ex libris. Sajátosan egyéni stílus, kifinomult rajztechnika jellemzi. Különösen érvényesül ez a tusrajzokon

Balaji Károly számítógépes grafikája, CGD (2012), 85×85

és linómetszeteken. A kortárs vizuális művészeti eljárások, digitális képfeldolgozási technikák szerint készített grafikák képkalkotásában az absztrakt és szürrealisztikus elemek egyaránt teret kapnak. Gyakran dolgozik montázs technikával. A tematika tekintetében egyik fő törekvése a jelentős történelmi, irodalmi, tudományos események, alkotások népszerűsítése. A magyar történelem, kultúrtörténet alakjai közül Mátyás király, Ady Endre és József Attila költők, Wass Albert író, Fadrusz János szobrászművész, Bartók Béla és Kodály Zoltán zeneszerzők emlékére egyaránt készült grafika, gyakran portréjukkal. A Biblia, a születés, a harc stb. motívumai többféle módon nyernek megfogalmazást. Készített ex librist a 2012-es finnországi XXXIV. FISAE Nemzetközi Ex libris Kongresszusra (Naantali). A 2013-as malborki Ex libris Biennálé 50 éves fennállására (1963–2013) emlékezik a malborki várat ábrázoló grafika. Készített önarcképét, és saját névre szóló ex librist is.

Grafikáit számos erdélyi folyóirat és évkönyv felhasználta illusztrációk gyanánt. Különösen költők műveit szereti illusztrálni, Horváth Imre mellett Eminescu, Bacovia, Tristan Tzara a kedvence. Conf. univ. dr. Constantin Mălinaș, a Romániai Exlibris Társaság Nagyvárad fiókjának néhai elnöke, valamint Ovidiu Petca grafikusművész írtak számottevőbb kritikai elemzést munkásságáról.

Vasné Tóth Kornélia

SZENT ISTVÁN ÖRÖKSÉGE KATOLIKUS MOTÍVUMOK A MAGYAR KISGRAFIKÁKON

A székesfehérvári Szent István Év alkalmából ezzel a címmel rendeztem kiállítást a Vörösmarty Társaságban az elmúlt év októberében. Harmincegy tablón több mint 300 kisgrafikát láthattak az érdeklődők tematikus csoportosításokban: Szent István, Szűz Mária (Boldogasszony), Jézus Krisztus, szentek, angyalok, jeles személyiségek (Janus Pannonius, Kájoni János, Pázmány Péter, Mindszenty József, Lékai László, Habsburg Ottó stb.), egyházi könyvtárak, műemlékek (vagy azok részletei, köztük nagy számban a határon túliak), ünnepek (húsvéti és karácsonyi üdvözlő lapok). A több mint 50 művész színvonalas kisgrafikáiból válogatott tárlat jól reprezentálta, hogy egy-egy témában az alkotók különböző kifejezőmódja, technikai változatossága hogyan érvényesül, különbözőségük ellenére is hogyan egészítik ki egymást. Pl. a Szent Istvánt ábrázoló Fery Antal, Kékesi László (bélyegtervének másolata is szerepelt), Nagy Árpád Dániel, Németh Nándor, Perei Zoltán, Petry Béla, Vén Zoltán grafikái együttesében. De – egyebek mellett – megemlíthetem a Szent Györgyöt ábrázoló tablókat, ahol Bardócz Lajos, Cseh Gusztáv, Diskay Lenke, ifj. Feszt László, Kass János, Kopasz Márta, Nagy Sándor, Vén Zoltán stb. grafikáit láthattuk.

A kiállítás sikeréhez nagyban hozzájárult a művészekről, gyűjtőtársaktól kérésemre kapott vagy kölcsönzött lapok. Ezúton fejezem ki köszönetemet Csiby Mihály, Imre Lajos, ifj. Kerékgyártó László, Kerékgyártó László, Kőhegyi Gyula, Ürmös Péter, Vén Zoltán (ő készítette az emlékévre utaló rézmetszetet) grafikusművészeknek és Kisteleki Ibolyának (aki a tárlat rendezésében is segített), dr.

Mayer Józsefnek, Palásthy Lajosnak, ifj. Kékesi Lászlónak (Kékesi

László hagyatéka gondozójának), Szász Sándornak (Szász Mara hagyatéka gondozójának),

Skornyak Ferencnének (Németh Nándor hagyatéka gondozójának). Mint vele együtt egykori Wekerle-telepi lakos, külön köszönet dr. Semsey Andornénak, mindnyájunk szeretett Ila néni-jének, az ottani Munkás Szent József templomot ábrázoló, részére készített (Olexa József rézkarca) ex libriséért.

Arató Antal

Olexa József aquatinta grafikája, C5, 110×110

KŐHEGYI GYULA ALKOTÁSJEGYZÉKE

II. RÉSZ

Az itt közölt alkotásjegyzék az 1983 és 2013 évek között készült ex libriseket, alkalmi grafikákat tartalmazza. Az ezen éveket megelőző alkotásjegyzék a KISGRAFIKA 1994/2. számának 4-7. oldalán található. A lap megmaradt példányai még beszerezhetők titkárunknál, 300 Ft+postaköltség áron.

1993 138. Ex libris Rödel (fészek) ..... 59×62 ..... C3C5 1994 139. Ex libris Arató Antal (apokalipszis)....112×108 ..... C2 1996 140. Ex libris Dr. Vida Klára (sárkányos oszlopfő) ..... 84×98 ..... C2C3 141. Ex libris Szász M. (mérnök ablak)... 82×108 ..... C2C3 142. Ex libris László Gyula (sírlelet)..... 94×88 ...C2C3C7 143. Ex libris Dr. Mayer József (Dürer után)... 68×61 ..... C2 144. Ex libris R. Krisztina (mese)..... 128×58 .....X3/2 1997 145. Ex libris Kőhegyi Gyula (Szent György kő tábla) ..... 106×48 ..... C2C3 146. 1956-os emléklap ..... 125×108 ..... C2 147. Ex libris Szászné Mara (Szent László király életéből) ..... 125×108 ..... C2C3 148. Szép Karácsonyt kíván Kőhegyi Gyula (Madonna)..... 150×77 .....X6 1998 149. Ex libris P. Rawlinson (Escher pályázat).....110×50 ..... C2 150. Ex libris Cornelius Poppe (Escher pályázat)..... 93×67 ..... C2 151. Ex libris Cornelius Poppe (Escher pályázat)..... 54×75 ..... C2C7 152. Ex libris Raj Tamás (zsidó motívumok) ..... 122×93 ..... X3 153. Ex libris in memoriam Dr. Katona Gábor (Holtak szigete) .... 125×125 .....X2 1999 154. Az Európa Tanács 50 éves (horvát pályázat)..... Ø140 .....X3/2 155. Ex libris Eugenijus Bartulis (Krisztus-fej)..... 102×73 .....X2 156. Ex libris Kőhegyi Gyula (térdeplő angyal) ..... 73×44 .....X2 157. Ex libris Zsófia (gótikus angyalos zárókő)..... Ø85 .....X2 158. Ex libris Király Zoltán (kalocsai király-fej)..... 81×58 .....X2 159. Ex libris Sárkány Győző (sárkányos vízköpő)..... 60×58 .....X2 160. Ex libris Kőhegyi (virág és kávéspohár) ..... 130×62 ..... C2C6 161. 40 éves a KBK (emléklap)..... 120×83 .....X3/2 162. Ex libris Semsey Ila, 40 éves a KBK 1959-1999 ..... 128×60 .....X3 163. Ex sculpturae Michael Pál, Joannes (János evangélista) ..... 98×78 ..... C2 164. Ex libris Rawlinson Krisztina (gesztenyeburok)..... 78×71 ..... C2C5	2000 165. Ex libris Biblioteca Ideale di Leonardo (olasz pályázat)..... 138×94 ..... C2 166. Ex libris Kőhegyi Gyula (szárnyas vadkan).....116×142 ..... C2C6 167. Ex libris Patrick Rawlinson (játékkocka)..... 65×68 ..... C2 2001 168. Ex libris Sveucilna Knjiznica..... 164×102 .....X3/2 169. Ex libris Palásthy Lajos (öbveret)..... 90×62 ..... C2C5 170. Ex libris K. Andrassy Judit, Dr. Küttel Sándor (gyógyszerész) ... 102×73 ..... C2 171. Ex libris Kőhegyi (vitorlás) .....110×115..... C3/2 2002 172. Ex libris Massimo Battolla (Dante) ... 120×80 ..... C2C3 2003 173. Ex libris „COVJEK RIBA” Sveucilna Knjiznica RIJEKA..... 97×135 ..... C2C4 174. Ex libris Dr. Soós Imre (piros kendős asszony, Van Gogh) ..... 120×60 ..... C4 175. Ex libris Soós Imre, Van Gogh 1853-1890 (bakancsok)..... Ø90 .....X2 176. E. L. Soós Imre (öreg paraszt, Van Gogh) ..... 80×54 .....X2 177. Ex libris Massimo Battolla (Dante) ..... Ø86 .....X2 2004 178. Ex libris Király Zoltán (vadkörte ág)... 88×73 .....X3/2 179. Ex libris Dr. G. C. Torre. Papa Giulio II. 1503-2003 (15 számozott) ..... 128×120 ..... C2C3 180. Leila Lehtiranta ex libris (sirály) ..... 77×45 .....X2 2005 181. József Attila (portré és idézet) E. L. Király Zoltán ..... Ø95 .....X2 2006 182. Kőhegyi Gyula könyve (rovásírással) ... 75×58 .....X3 183. Ex libris familiae Hováth-Kas (félbevágott dió)..... 100×70 ..... C2C5 2007 184. Ex libris Árpádházi Szent Erzsébet..... 91×75 .....X2 185. Ex libris Ladislaus Rex (Szent László) ... 67×65 .....X2 186. Ex libris Gábor Harmath (tulipán) ..... 79×58 ..... C2 187. Ex libris Kőhegyi Gyula (gyík)..... 82×75 .....X3/2 188. Ex libris Harmath Gábor (fa torzó)..... 89×89 .....X2 189. Pf. 2008 Szent György ..... 140×90 .....S 2008 190. Ex libris Massimo Battolla (Dante) ..... Ø100 .....X2 191. Ex libris Krisztina (kagyló)..... 92×136 .....X3/2 2009 192. Hajléktalan (kongresszusi mappa) ..... 165×80 .....X3 193. KBK 50 (kongresszusi logó)..... 61×28 .....X2 194. 50 éves a KBK, 1959-2009, Kőhegyi Gyula könyve (rovásírás) ..... 98×98 .....X3/2 195. 1959-2009 (rakamazi mellkorong) ..... 95×90 .....X2

196. I. Géza magyar király,
Ex libris Paulovits Géza..... 87×87 .....X2/2
197. Sol lucet omnibus
(Van Gogh önarckép a Napban)..... 70×90 .....X3/2
198. Van Gogh Village Nuenen
(parasztasszony fej)..... 64×65 .....X3
199. Van Gogh Village Nuenen
(kalapos Van Gogh fej) ..... 43×51 .....X3/2
200. Ex libris Ton de Brouwer
(madárfészek)..... 85×105 ..... C3
201. Van Gogh Village Nuenen, 2009
(Van Gogh Centrum)..... 90×107 .....X2

2010

202. Ex libris Ürmös Péter..... 110×80 ..... C3C5
203. Ex libris Berecz Antal..... 104×104 .....X3/2
204. VINCENTre (vizimalom) ..... 83×90 .....X3/2
205. VINCENTre
(Van Gogh motívumok lámpással)..... 80×120 .....X3/2
206. Ex libris Dr. Radó Gábor ..... 64×50 .....X2

2011

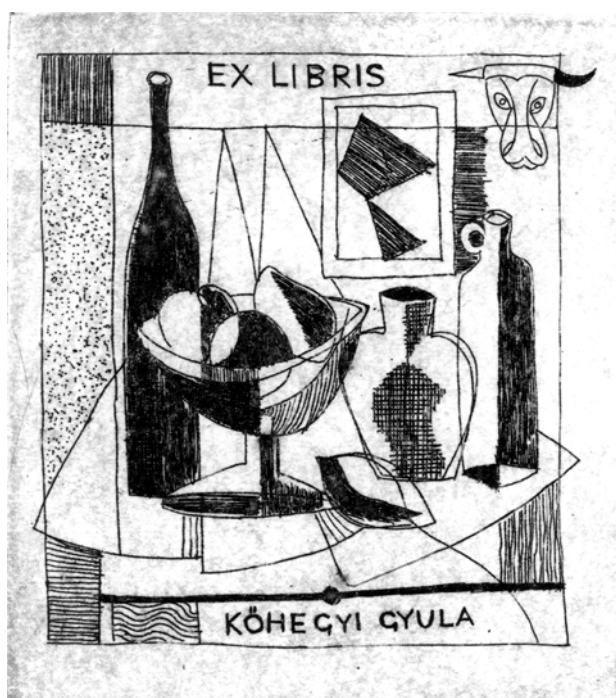
207. Ex libris Vasné Tóth Kornélia
(II. Rákóczi Ferenc) ..... 103×75 .....X3
208. A Déli sark felfedezése 1911-2011
Amundsen ..... 72×74 .....X2
209. Ex libris Rác Mária
(Fekete Madonna)..... 150×90 .....X3/3

2012

210. Ex libris Kőhegyi Gyula (madár)..... 117×97 .....X3/2
211. Ex libris Arató Antal (origámis)..... 115×100 .....X1
212. Ex libris Klossy Irén (nonfiguratív)..... 73×73 .....X2

2013

213. Ex libris Arató Antal, Szent Kinga..... 100×76 .....X2
214. Ex libris Imolay Dr. Lenkey István,
Tompai Mihály ..... 145×102 .....X3/2
215. Pesti László emlékére ..... 110×65 .....X3/2
216. In memoriam Dr. Soós Imre
(Van Gogh nőszírom)..... 90×69 .....X2X3/2

Kőhegyi Gyula rézkarca, C3 (1964), 90×80

HÍREK

A magyar sokszorosító grafika kiváló mestere,
a monumentális festészet magányos megújítója,
a Képzőművészeti Egyetem tanára,
a magyarországi németiség kulturális örökségének
kiemelkedő ápolója,
a magyar lótenyésztés elkötelezett híve,
Munkácsy-díjas

KÖNIG RÓBERT DLA

festő- és grafikusművész

Szül. 1951. nov. 3-án Székesfehérváron,
elhunyt 2014. jan. 27-én Budapesten.

Tehetségét, műveltségét, érdeklődését tartózkodó szerénységgel viselte. Európai tájékozottsága, nyelvtudása, zenei talentuma nem volt mindenki előtt ismert. Született mester volt, aki tanítványainak a művészet elmélete és gyakorlata mellett a mesterség morálját is vonzóvá tudta tenni. A lovas életmód, a lótenyésztés felelőssége, az emberiség lovakhoz való vonzódása életének mindennapi, természetes része volt.

Ihletett és minden esetben a tanulmány fölé emelkedő klasszikus rajztudása, bármikor mozgósítható grafikai élményként munkált benne. 1975-től tanított a Képzőművészeti Főiskolán, ahol korábban Raszler Károly és Rozanits Tibor a mestere. A magyar képzőművészetet a hagyományok felől megújító, a mesterséget a középkor óta a maga folyamatoságában művelő művészete maga volt a hiteles pedagógia. Falfestményei, a Törökszentmiklós közeli Szenttamás Almássy kastélyában és Németbolyban a malom épületében, a budapesti Papageno páholyban az emberiség történelmének, kultúrtörténetének mitologikus megjelenítését visszafogott színvilággal, de e korban szinte egyedülálló és hiteles képi gazdagsággal tárta elénk.

A Kisgrafika Barátok Körének 1984-től elnöke.

Ketten voltak ők feleségével, Lelkes Máriaival egyik. A szívelégtelenség, amely elvitte őt, a hiány nem gyógyuló hege, amit a nélkülözhetetlen társ elvesztése jelentett. König Róbert hamvait március 21-én a bolyi temetőben oda helyezik, ahol Mari is megtalálta az örök nyugalmat.

Moskál Tibor grafikája (1997), 30×92

Moskál Tibor grafikusművész, egyesületünk régi tagja,
aki 1930. szeptember 13-án Budafokon született,
2014. január 13-án Békéscsabán elhunyt.
Emlékét megőrizzük.

IN MEMORIAM BALAJTI LÁSZLÓ (1955-2013)

2013 novemberében Balajti Károly és 2013-ban elhunyt öccse, Balajti László kisgrafikai alkotásaiból nyílt kiállítás a nagyváradai Tibor Ernő Galériában (TEG). Ezúttal Balajti Lászlóra emlékezünk.

Balajti László 1955-ben született Nagyváradon. Általános és középiskoláit is itt végezte, majd Kolozsváron folytatta tanulmányait a Felső Politechnikai Intézet Építészeti Karán. 1999-től a nagyváradai Árkádia Ifjúsági és Gyermekszínháznál dolgozott, a színház asztalosműhelyében.

1980 óta vett részt képzőművészeti kiállításokon. Egyéni kiállításai főbb helyszínei: Nagyvárad, Zilah, Bacău, Caracal, Iași stb. 1989-ben részt vett a nagyváradai Tibor Ernő Galéria alapításában.

Nagyon sokoldalú volt: bútorokat faragott, vésett, linómet-szeteket, szitanyomatokat készített, festett, és számítógépes képszerkesztést is végzett.

„Hitvallásom a képzőművészet, gyermekkorom óta foglalkoztat a szobrászat, a grafika és a festészet, önképző módon” – vallotta. Témavilágában több szálon kötődött a nagyváradai tájhoz. Festészetére és grafikai munkásságára a kitűnő színérzék jellemző, grafikáin is megfigyelhetők a festői hatások, az elmosódott kontúrok, az impresszionisztikus jelleg. Készített ex libriseket személyeknek és intézményeknek, vagy kiállítások részére. In memoriam lapjai közül az Ady Endrére, Móra Ferencre, Örkény Istvánra emlékezőket emelem ki.

Utolsó alkotásai egyike a 2013-as malborki Ex libris Biennálé 50 éves fennállására (1963–2013) készített ex libris.

Saját szavait idézve búcsúzzunk tőle: „Úgy tűnik el a világból, ahogy a cigarettafüst a levegőben...”

Vasné Tóth Kornélia

MARGARITA LURIA SANZA

Antoni Ollé Pinell (spanyol) fametszete, X2, 35×73

KÖLCSEY-ÉREM RÁCZ MÁRIÁNAK,
A SZEGEDI KBK CSOPORT TITKÁRÁNAK

A Magyar Kultúra Napján Szeged város Közgyűlése köszönetét fejezte ki a szegedi kultúra építőinek.

Rác Mária, a szegedi KBK csoport titkárnak Kölcsey-éremmel ismerték el a neves művészeket és gyűjtőket tömörítő csoport vezetésében és a város kulturális életében 25 éven át végzett eredményes szervező tevékenységét. A Kopasz Márta festő- és grafikusművész 1961-ben alapította csoport munkájába 4 évtizede aktívan bekapcsolódott, és 25 éve lelkesen, nagy hozzáértéssel vezeti azt. A titkár vezetésével országos kiállítást és találkozót szerveztünk 2005-ben és működésünk 50. éves évfordulóján, 2011-ben. Rác Mária maga is lelkes gyűjtő, nevére eddig 60 ex librist készített neves hazai és külföldi grafikusokkal.

A szegedi KBK csoport gazdag és magas művészi színvonalú munkája jelentős értéke a város művészeti életének. Számítanak ránk, figyelemmel kísérjük és támogatjuk kiállításainkat.

Rác Mária művészeti vezetőnk 25 éves, titkárként végzett önzetlen, eredményes munkájának elismerését nagy örömmel fogadtuk. Szívvel gratulálunk, további sikeres, eredményes munkát és jó egészséget kívánunk!

Zenei József

A Könyv, Könyvtár, Könyvtáros c. folyóirat 2013/12. számában megjelent Vasné Tóth Kornélia A magyar ex libriszakirodalom óriása, Galambos Ferenc c. írása, mely Galambos Ferenc egykori gyűjtőtársunkat mint bibliográfust és ex libris szakírókat mutatja be elsősorban.

2013 végén jelent meg az Országos Széchényi Könyvtár éves tudományos ülésszakának válogatott előadásait tanulmányok formájában megjelentető kötetsorozat új darabja, Esemény és narratíva. Történetiség – elbeszélés(ek) – interpretáció (Gondolat Kiadó, 2013) címmel. Ennek középpontjában a történeti esemény, illetve a múlttól szóló elbeszélés, narratíva áll. A kötetben szerepel Vasné Tóth Kornélia: A szubjektum és az emlékezet, Csiby Mihály kisgrafikáinak recepciója c., tudományos igényű és alapos tanulmánya. Idézet a kötet előszavából: „Vasné Tóth Kornélia Csiby Mihály grafikáin keresztül mutatja be, miként képes újra- és újrapozicionálni magát egy szubjektum a változó makrovilágban”. Gratulálunk a szerzőnek az elmélyült íráshoz!

KULTÚRTÁJAK EX LIBRISEKEN

Kultúrtájak – A magyar világörökség, emlékhelyeink ex libriseken címmel tartott vetített képes előadást Vasné Tóth Kornélia, az Országos Széchényi Könyvtár tudományos munkatársa, lapunk egyik szerkesztője a Nemzeti Könyvtár dísztermében 2014. január 27-én. A Térviszonyok, tér-képzetek című tudományos ülésszak kereteibe illeszkedő előadás az ex librisek vonatkozásában foglalkozott a tér és a hely fogalmának újszerű értelmezési lehetőségeivel, Pierre Nora és Jan Assmann kulturális emlékezet koncepcióinak fényében.

Az előadás a kulturális örökség, a nemzetkarakterológia szempontjából kiemelkedő helyek, a világörökség részét képező városaink, tájegységeink az OSZK Plakát- és Kisnyomtatványtár ex libris állományában szereplő lapjaiból mutatta be Budapest számos építményét, műemlékét (pl. a budai Várnegyed, a Parlament, a Halászbástya, a Mátyás-templom, a Lánchíd, a Szabadság-szobor, a Szépművészeti Múzeum, a Hősök tere, a millenniumi emlékmű, az Opera stb.), a pannonhalmi apátságot, a Tokaj-hegyaljai borvidéket, a Hortobágyot. Több történelmi és nemzeti emlékhely is bemutatásra került, köztük a soproni Tűztorony, a visegrádi, a sárospataki vár, a szegedi dóm, a tihanyi apátság, a Mohácsi Történelmi Emlékhely, a debreceni református nagytemplom stb.

Az előadásban a topografikus ex librisek kiemelkedő darabjai, számos ex libris rendelő, gyűjtő és készítő szerepelt. Többek között arra is választ kaptunk, miért illeti hazánkat Paul Pfister francia professzor az Ex libris Land megjelöléssel. Gratulálunk a nagyon tartalmas, igényes előadáshoz!

TÁJAK ÉS MESTEREK

Tájak és mesterek címmel 2014. január 7. és február 2. között sikeres kiállítást rendeztek a TIT Stúdióban (Budapest XI., Zsombolya u. 6.) Juhász M. Miklós festőművész és Krasznay János plasztika és éremművész munkáiból.

Kiállításukon a két különböző anyag – festék és bronz – jól megfér egymás mellett, kiegészítik egymást, hiszen minden alkotásuk egy-egy valódi élményből született és egy a célja is: megörökíteni és megőrizni az értékeket, amit kapunk, látunk, hallunk: ami hat reánk. Hazánk és Európa gyönyörű tájait járva születtek a festmények, megihletve többek között a balatoni, Tisza vidéki és erdélyi tájak szépségei által, valamint nagy zeneszerzők és az Opera halhatatlan tagjait, remekműveit bemutatott bronzportrék és plasztikák is.

Sokszínű kiállításukkal, festmények és éremportrék plasztikus és harmonikus egymás mellett élésével kívántak maradandó élményt nyújtani a kiállítás megtekintőinek.

Mayer József

LAPSZEMLE

Exlibriswereld (www.exlibriswereld.nl) 2013. 56. évf. 3. sz. Az első tanulmány W. J. Rozendaal (1899-1971) grafikai életművével ismert meg. A kortárs művészek közül kiemelkedik a román művész-páros, E. Hlodec és M. Martinescu bemutatása. Az igényes illusztrációk között figyelemreméltó pár mitológiai témájú kisgrafika bolgár művészekről.

Exlibriswereld (www.exlibriswereld.nl) 2013. 56. évf. 4. sz. A holland exlibris-gyűjtők kiadványa először szerkesztjük, J. van Waterschoot munkásságát mutatja be. Az ő cikke néhány, a saját nevére készített, Ádám és Éva témájú exlibrist ismertet.

Az év utolsó lapszáma felsorolja a 2010-2013-as évek cikkeit, mutatókkal és az illusztrációk listájával.

Nordisk Exlibris Tidsskrift (NET) 2013/3. A dánok lapja a gyermekek részére készített exlibrisek bemutatása kapcsán egy 1961-ben írt német tanulmányt idéz, illusztrációkkal. Rövid ismertetőket olvashatunk az ex libris-művészet több kitűnő kortárs művészeről. www.danskeexlibrisselskab.dk

Exlibris NYT 2013. Nr. 3. A dánok ex libris szórólappja kiadványokra hívja fel a figyelmet; DEG Jahrbuch 2013, Österreichisches Jahrbuch és a Contemporary International Ex-Libris Artists 17. kötetére.

Exlibris Aboensis 2013/4, 84. sz. A finnek kitűnően illusztrált kiadványában több magyar vonatkozásra bukkantunk. Fery Antal két (Molnár Béla és Gorka Géza részére készült), halakat ábrázoló ex librisét közlik.

A fiatal művészek számára meghirdetett 2. nemzetközi ex libris-verseny harmadik helyezette Köteles Endre, Szerbiából.

A romániai ex librisek bemutatása kapcsán erdélyi művészek ex libriseivel találkozhatunk: Árkossy István, Bálint Ferenc, Cseh Gusztáv, Hervay Katalin, Kazinczy Gábor, Nagy Tibor.

Knížni Značka 2013/4. (www.sspe.cz/publikace/knizni-znacka)

A jeles évfordulókat ünneplő művészek köszöntése kapcsán megismerhetjük életrajzukat. Petr A. Hampl festő, grafikus szimbolikus, női aktokban bővelkedő életművét, V. Sobota optimizmussal teli színes grafikáit. (utóbbi lásd: www.sobotavlastimil.wz.cz)

90 éves lett Dr. Jaroslav Brožek, az ex libris-művészet teoretikusa, számos kongresszus előadója, többek között Budapesten is járt.

Josef Hodek az egyik legismertebb cseh exlibris-művész. Főként fametszetű lapokat készített, 470 ex librist, 100 üdvözlőkártyát, és 88 könyvet illusztrált. Kiadói tevékenységet is folytatott. Blovice városában 2014-ben kiállítás mutatja be életművét.

A prágai Gallerie Hollar 2013. év végén kortárs amerikai grafikusokat mutatott be, 53 művész részvételével.

L'ex-libris francais 2013. ősz-tél, 75. évf. 267. sz. Új internetes oldaluk: www.afcel.fr Itt megtalálható többek között a francia ex libris irodalom repertoárja.

F. Maréchal francia származású spanyol művész szinte csak fametszeteket alkotott, s a mesterségbeli tudás és a sokszínű témaválasztás jellemzi művészetét. Oeuvre-listáját közlik, 1995 és 2002 közötti alkotásaival. Lásd: www.francoismarechal.es

A folyóirat gazdagon illusztrált válogatást hoz exlibriseiből.

Ch. Meunier különleges ex libriseit mutatják be szintén gazdagon illusztrálva: könyvkötőhöz méltón finom bőr alapon aranyozással készítette embléma-jellegű exlibriseit.

Az ebay mellett hasznos oldalak régi ex librisek keresése, vétele esetén: www.ex-libris-jacques-laget.fr

Régi könyvekbe ragasztott ex libriseket küldhetünk közlésre: afcel@dbmail.com

Mitteilungen der Österreichischen Exlibris-Gesellschaft 2013. december, 3. sz.: 110 esztendő az Osztrák Exlibris Társaság. Visszatekintés a 25 évvel ezelőtt történetekre.

Werner Pfeiler professzor, grafikus kitüntetése; a Cossmann-iskola nemes hagyományait folytatja tovább.

A 80 esztendő Emil van der Vekene köszöntése, aki a luxemburgi exlibrisek kitűnő ismerője, az ottani nemzeti könyvtár régi nyomtatványainak gyűjteményvezetője volt éveken át.

2013 szeptemberében a Steyrdorf Galériában kiállítás nyílt Exlibris, Piktogram, Szignatúra címmel, amely a hagyomány továbbélését mutatta be, korunk igényeinek megfelelően. A kiállítók diákok, a bécsi Iparművészeti Egyetem grafika tanzakos hallgatói.

A megjelent kiadványok közt Georg Wimmer-monográfia szerepel, az osztrák ex libris társaság kiadványa. Grazban Karl F. Stock linómetszeteit adták ki.

2012-ben Braziliában portugálul jelent meg S. M. de F. Bertinazzo átfogó könyve az ex librisekről.

SELCEXPRESS Schweizerischer Exlibris Club 2013. december, 94. sz. Maxim Gorkij St. Blasien-i tartózkodásáról, günterstali úti jegyzeteiből olvashatunk rövid részletet, és a cikket Gorkij részére készült exlibrisekkel illusztrálják.

A Karácsony ünnepe kapcsán a Háromkirályokat ábrázoló kisgrafikák között Fery Antal két lapja is helyet kapott.

A sokoldalú francia művész, Picasso barátja, Jean Cocteau jellegzetes ex libriseit gyűjtötték csokorba: igazi kuriózumok e poétikus lapok.

A svájci ex librisek múltját villantja fel néhány szecessziós ex libris, egy 1993-ban megjelent jubileumi kiadvány megidézése kapcsán.

A kiállítási rovatban felhívják a figyelmet Vermes Júlia kiállítására: a Petőfi Irodalmi Múzeumban ábécés könyveit és művészkönyveit mutatja be, február 23-ig. A folyóiratok sorában a Kisgrafika 2013/3. száma szerepel.

Új weboldaluk: www.exlibris-selc.ch

Horváth Hilda

MŰVÉSZET ÉS BARÁTAI 2013. szept.-okt. Ürmös

Péter: *Szimultán formarend bővületében* Kőhegyi Gyula grafikusművész tevékenységét ismerteti abból az alkalomból, hogy betöltötte 80. életévét. Dr. Tar Károly *A könyv művészete* című írása Vincze László könyvillusztrációit méltatja. A méltatás a debreceni Benedek Elek Könyvtárban hangzott el, 2013. szeptember 10-én. E könyvtár számos alkalommal nyújt lehetőséget grafikusok bemutatkozására. A lap megemlékezik Gross Arnoldról is, aki viszont 84 éves. Végül *Régi betlehemes játékok* címmel Zenei József kedves írását olvashatjuk.

NÉZŐ•PONT 2013. november. Ezúttal is sok grafikai

vonatkozása van ennek a debreceni folyóiratnak. Beszámol a *Zempléni Múza* 50. jubileumi számáról, melynek képzőművészeti mellékletében Fery Antal grafikáiról van szó egy tanulmány kíséretében. A hajdúszoboszlói Múzeumi Galériában Cseh Gusztáv grafikai voltak láthatók. Megemlékezik a NÉZŐ•PONT a Reformátusok Lapjában megjelent cikkről, mely Imre Lajos grafikáit ismerteti. További cikk a szegedi Kass Galéria új időszak kiállítását ismerteti, mely Madách emlékének van szentelve. A debreceni Benedek Elek könyvtárban, mely sok esetben ad otthont grafikai kiállításnak, ezúttal Vincze László *A könyv művészete* című kiállítását mutatja be a lap.

Moskál Tibor fametszete, X2, 65×100

Átvitel 2014-re bankban, folyószámlán.....	76 905 Ft
Átvitel 2014-re kézipénztárban.....	58 586 Ft
Záró pénzkészlet összesen	135 491 Ft

Áthozat 2013. évről bankban, lekötött betét	1 250 000 Ft
Átvitel 2014. évre bankban, lekötött betét	1 250 000 Ft

*A KISGRAFIKA folyóirat 4. számának nyomdaköltsége csak 2014. januárban jelenik meg.

A Számvizsgáló Bizottság tagjai: Lang Ágnes, Kundermann Jenő, dr. Mayer József 2014. február 27-én megtekintették a KBK pénzkészletének dokumentumait (pénztárkönyv vezetése, bizonylatok alaki megfelelése, valóság, banki bizonylatok megléte) s ennek alapján megállapították, hogy a pénztárkönyv vezetése folyamatosan, naprakészen történik, a bizonylatok megfelelnek az általános pénzkészlet szabályzatnak. Mindezeket jegyzőkönyvben rögzítették.

Palásthy Lajos titkár

EGYESÜLETI HÍREK

A tagdíj, melyért kedves tagjaink a KISGRAFIKA folyóiratot kapják, ez évben is **2000** forint. Felülfizetést, adományt szűkös anyagi helyzetünk miatt köszönettel elfogadunk. Külföldi tagjainknak változatlanul **30** euró.

2013. évi pénzügyi beszámoló

Áthozat 2012. évről bankban, folyószámlán.....	59 823 Ft
Áthozat 2012. évről kézipénztárban	40 343 Ft
Nyitó pénztárkészlet összesen:	100 166 Ft

2013. évi pénzmozgások:

Bevételek:

Tagdíjak, adományok	288 596 Ft
Kamatok	34 115 Ft
Támogatás	0 Ft
Bevételek összesen.....	322 711 Ft

Kiadások:

Banki költségek.....	18 427 Ft
Kisgrafika folyóirat*	129 364 Ft
Postaköltségek.....	94 798 Ft
Egyéb	44 797 Ft
Kiadások összesen	287 386 Ft
Egyenleg változás	35 325 Ft

Fery Antal fametszete, X2, 98×80

Minden kedves olvasónknak áldott szép húsvéti ünnepeket kíván a KBK vezetősége!

SUMMARY

Kornélia Tóth Vas: Coco, a Rising Star of Ex-Libris Exhibitions
Nearly 180 bookplates have been commissioned to the name of Coco, parrot and quick-change artist seen at various museums and institutions of the world. These are sent from a German collector, Gerhard Hartmann of Lindau.

Péter Ürmös: A Portrait of an Artist from Bálványos, Transylvania

The activities of Levente Csutak, graphic artist are presented here. He worked as an art teacher prior to serving as an editor of the weekly journals *Új Idő* (of Brassó / Brasov) and *Brassói Lapok*. In addition to his journal graphics, poster designs, press photos and illustrations, he has also created approx. 100 ex-libris plates.

Kornélia Tóth Vas: Bookplates of Famous Collectors at the National Széchényi Library, Kálmán Arady (1893-1964)

A series of events has been launched at the National Széchényi Library displaying the Collection of Graphics and Small Prints and drawing a portrait of one noted collector having an anniversary each respective year. The article commemorates the physician and art historian Kálmán Arady, deceased 50 years ago.

Béla Lenkey: An Exhibition of Árpád Salamon, Graphic Artist in Debrecen

At the Life Sciences Gallery of the University of Debrecen a new exhibition of the artist present from Slovenia was opened in January, 2014. The artist has applied a number of techniques and he resorts to reduced forms. The exhibition has focused on his ex-libris art.

Mária Szabó Pad: An Exhibition of Jenő Kundermann's Collection

The exhibition was opened at the City Museum of Ajka on 17th January, 2014. Living in the quarter of Tósokberénd he owns a collection of over 10 000 ex-libris, ca. 130 of these were commissioned to his name. The opening speech has emphasized the motifs of wine, grape and themes related to the wine-producing region of Badacsony.

Kornélia Tóth Vas: Károly Balajti's Ex-Libris Exhibition in Zilah (Zalau), Transylvania

The exhibition of bookplates and small graphics by Károly Balajti (1948-) was opened at the Ioan Sima Art Gallery in Zilah. This many-sided artist (painter, graphic designer, architect) strives to depict significant historical, literary and scientific events and works.

Antal Arató: St Stephen's Legacy, Catholic Themes in Hungarian Small Graphics

In September 2014 Antal Arató arranged an exhibition at the Vörösmarty Society contributing to the St Stephen Memorial Year of the first king of Hungary in Székesfehérvár. On 31 tableaux more than 300 works were shown in thematic groups.

The List of Works by Gyula Köhegyi, Pt. 2

This listing of his art works comprises bookplates and occasional graphics created from 1983 through 2013. Concerning his earlier pieces see *Kisgrafika*, 1994/2.

News, Press Review, Society Matters.

AUSZUG

Kornélia Vas, geb. Tóth: Coco, der neue Star der Exlibris-Ausstellungen

Es wurde bis jetzt auf den Namen Coco – ein Papagei, ein Verwandlungskünstler – cirka 180 Exlibris fertiggestellt, die in vielen Museen und Institutionen der Welt auffindbar sind. Der Einsender ist Gerhard Hartmann, ein deutscher Sammler aus Lindau.

Péter Ürmös: Künstlerporträt aus Bálványos

Wir können die Tätigkeit von dem Grafiker Levente Csutak kennenlernen, er arbeitete als Zeichenlehrer, später als graphischer Redakteur der Zeitschriften „Új Idők“ und „Brassói Lapok“. Er hat cirka 100 Exlibris neben publizistischen Werken, Reklamen, Pressefotos geschafft.

Kornélia Vas, geb. Tóth: Bücherzeichen berühmter Sammler in der Staatsbibliothek Széchényi, Kálmán Arady (1893-1964)

Dieses Jahr startet eine Reihe zur Vorführung des Exlibris-Bestandes der Plakaten- und Kleinen Grafiken-Sammlung in der Staatsbibliothek Széchényi. In dieser Reihe sollen die Porträts der jeweiligen Exlibris-Sammlers gezeichnet werden, die im gegebenen Jahr einen Jahrestag haben. In diesem Beitrag wird des vor 50 Jahren verstorbenen Arztes und Kunsthistorikers Kálmán Arady gedacht.

Béla Lenkey: Die Ausstellung von dem Grafiker Árpád Salamon in Debrecen

In der Lebenswissenschaftlichen Galerie der Debreciner Universität wurde in der Anwesenheit des slowenischen Künstlers die Ausstellung im Jänner 2014 eröffnet. Der Künstler hat vielerlei Technik ausprobiert, arbeitet aber mit vereinfachten Formen, an dieser Ausstellung hat aber hauptsächlich Exlibris vorgestellt.

Mária Pad, geb. Szabó: Ausstellung von Jenő Kundermann

Am 17-ten Januar 2014 wurde die Ausstellung von Jenő Kundermann im Stadtmuseum von Ajka eröffnet. Der Sammler von Tósokberénd (Stadtteil der ungarischen Stadt Ajka) verfügt über eine Exlibris-Sammlung von mehr als zehntausend Stücken, darunter cirka 130 mit seinem Namen. Bei der Eröffnung der Ausstellung wurden die Kleinen Grafiken mit Hinweis auf Wein, Weintrauben und Badacsony betont hervorgehoben.

Kornélia Vas, geb. Tóth: Exlibris-Ausstellung von Károly Balajti in Zilah

Am 23-ten September 2013 wurde die Exlibris-Ausstellung von Károly Balajti (1948-) in der Galerie Ioan Sima in Zilah eröffnet. Das Hauptziel des vielseitigen Künstlers – Maler, Grafiker, Architekt – ist die bedeutenden historischen, literarischen, wissenschaftlichen Ereignisse zu popularisieren.

Antal Arató: Erbschaft vom Heiligen Stefan. Katholische Motive auf ungarischen Kleingrafiken

Im Oktober 2013 veranstaltete Antal Arató eine Ausstellung mit diesem Titel in Székesfehérvár, anlässlich des Heiligen Stefansjahres bei der Vörösmarty Gesellschaft. Dreissig Tableaus mit mehr als 300 Kleingrafiken wurden in thematischer Gruppierung ausgestellt.

Werkverzeichnis von Gyula Köhegyi, II. Teil

Das hier publizierte Werksverzeichnis enthält die zwischen 1983 und 2013 geschaffenen Exlibris und Kleingrafiken. I. Teil erschien in der Zeitschrift „Kisgrafika“ Nr. 1994/2

Nachrichten, Presseschau, Vereinnachrichten

Mia Pot (holland) fametszete, X2/2, Op. 47 (1948), 103×49

Moskál Tibor fametszete, X2/4 (1982), 53×77

Moskál Tibor fametszete, X2/4 (1975), 40×66

Salamon Árpád linómetszete, X3/2, Op. 186 (2013), Ø125

Balázsfi Rezső grafikája, 80×55

Varga Péter András számítógépes grafikája, CAD (2008), 90×60

Moskál Tibor fametszete, X1/col. (1966), 105×250